

Το Πολιτικό Σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενότητα 2^η : Οι Δομές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γεώργιος Ανδρέου
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Διαίρεση των Συνθηκών
2. Συνθήκη για την Ε.Ε
3. Συνθήκη για τη λειτουργία της Ε.Ε
4. Κατηγορίες, αρμοδιότητες της Ε.Ε
5. Αποκλειστική αρμοδιότητα
6. Συντρέχουσα αρμοδιότητα
7. Υποστηρικτική, συντονιστική ή συμπληρωματική δράση
8. Συντονισμός οικονομικών πολιτικών
9. Αρχές των πολιτικών και των δράσεων της Ε.Ε

Σκοποί ενότητας

- Να παρουσιαστεί η διάρθρωση των Συνθηκών της Ε.Ε.
- Να αποσαφηνιστεί η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ε.Ε. και των κρατών μελών και να προσδιοριστούν οι αρμοδιότητες της Ε.Ε. για ολόκληρο το φάσμα των δημόσιων πολιτικών.

Διαίρεση των Συνθηκών

- Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ
 - Ενοποιεί την συνθήκη για την Ε.Ε. και την συνθήκη Ε.Κ
 - Καταργεί τους πυλώνες

ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ ΣΕ ΔΥΟ ΜΕΓΑΛΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

- Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (άρθρα 1-55)
- Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρα 1-358)

Περιεχόμενα της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (1/2)

Περιεχόμενα

- Κοινές διατάξεις και γενικές αρχές της Ένωσης (αξίες, σκοποί, αρμοδιότητες και εξουσίες).
- Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Διατάξεις για τις δημοκρατικές αρχές (ρόλος εθνικών κοινοβουλίων, λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία).
- Θεσμικά όργανα (αρμοδιότητες και καθήκοντα).

Περιεχόμενα της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (2/2)

- Αναστολή ιδιότητας μέλους, αποχώρηση και προσχώρηση στην Ένωση.
- Έννοια, χαρακτηριστικά και προϋποθέσεις ενισχυμένων συνεργασιών.
- Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας.
- Κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας.
- Αναθεώρηση των συνθηκών.

Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

- Κατηγορίες αρμοδιοτήτων.
- Γενικές αρχές που διέπουν δράσεις και πολιτικές (ισότητα, μη διακρίσεις, ιθαγένεια).
- Πολιτικές της Ένωσης.
- Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης (λειτουργία, τρόποι ψηφοφορίας).
- Νομικές πράξεις της Ένωσης.
- Ίδιοι πόροι και πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.

Κατηγορίες και τομείς αρμοδιοτήτων της Ένωσης

Άρθρο 2 Συνθήκης Λειτουργίας Ένωσης

- Αποκλειστική αρμοδιότητα
- Συντρέχουσα αρμοδιότητα
- Υποστηρικτική, συντονιστική ή συμπληρωματική δράση
- Αρμοδιότητα να καθορίζει και να θέτει σε εφαρμογή κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένου του προοδευτικού καθορισμού κοινής αμυντικής πολιτικής
- Συντονιστικές αρμοδιότητες οικονομικής πολιτικής

Αποκλειστική αρμοδιότητα

- Όταν οι Συνθήκες απονέμουν στην Ένωση αποκλειστική αρμοδιότητα σε συγκεκριμένο τομέα, μόνον η Ένωση δύναται να νομοθετεί και να εκδίδει νομικά δεσμευτικές πράξεις, ενώ τα κράτη μέλη έχουν την εν λόγω δυνατότητα μόνο εάν εξουσιοδοτούνται προς τούτο από την Ένωση ή μόνο για να εφαρμόσουν τις πράξεις της Ένωσης.

Τομείς αποκλειστικής αρμοδιότητας-

άρθρο 3

- Τελωνειακή ένωση.
- Θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
- Νομισματική πολιτική για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ.
- Διατήρηση των βιολογικών πόρων της θάλασσας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής.
- Κοινή εμπορική πολιτική.

ΕΠΙΣΗΣ

- Η Ένωση έχει επίσης αποκλειστική αρμοδιότητα για τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας όταν η σύναψη αυτή προβλέπεται σε νομοθετική πράξη της Ένωσης ή είναι απαραίτητη για να μπορέσει η Ένωση να ασκήσει την εσωτερική της αρμοδιότητα, ή κατά το μέτρο που ενδέχεται να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους.

Συντρέχουσα αρμοδιότητα

- Όταν οι Συνθήκες απονέμουν στην Ένωση συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη σε συγκεκριμένο τομέα, η Ένωση και τα κράτη μέλη δύνανται να νομοθετούν και να εκδίδουν νομικά δεσμευτικές πράξεις στον τομέα αυτό. Τα κράτη μέλη ασκούν τις αρμοδιότητές τους κατά το μέτρο που η Ένωση δεν έχει ασκήσει τη δική της. Τα κράτη μέλη ασκούν εκ νέου τις αρμοδιότητές τους κατά το μέτρο που η Ένωση αποφάσισε να παύσει να ασκεί τη δική της.

Τομείς συντρέχουσας αρμοδιότητας- άρθρο 4 (1/2)

Οι εξής κύριοι τομείς:

- εσωτερική αγορά,
- κοινωνική πολιτική, για τις πτυχές που καθορίζονται στην Συνθήκη,
- οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή,
- γεωργία και αλιεία, με την εξαίρεση της διατήρησης των βιολογικών πόρων της θάλασσας,
- περιβάλλον,
- προστασία των καταναλωτών,
- μεταφορές,
- διευρωπαϊκά δίκτυα,
- ενέργεια

Τομείς συντρέχουσας αρμοδιότητας- άρθρο 4 (2/2)

- χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης,
- κοινές προκλήσεις για την ασφάλεια στον τομέα της δημόσιας υγείας, για τις πτυχές που καθορίζονται στην παρούσα Συνθήκη.
- Στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και του διαστήματος, η Ένωση έχει αρμοδιότητα να αναλαμβάνει δράσεις, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό και την εφαρμογή των προγραμμάτων, χωρίς η άσκηση της αρμοδιότητας αυτής να έχει ως αποτέλεσμα να κωλύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών.
- Στους τομείς της αναπτυξιακής συνεργασίας και της ανθρωπιστικής βοήθειας, η Ένωση έχει αρμοδιότητα να αναλαμβάνει δράσεις και να ασκεί κοινή πολιτική, χωρίς η άσκηση της αρμοδιότητας αυτής να έχει ως αποτέλεσμα να κωλύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών.

Υποστηρικτική, συντονιστική ή συμπληρωματική δράση

- Σε ορισμένους τομείς και υπό τους όρους που προβλέπουν οι Συνθήκες, η Ένωση έχει αρμοδιότητα να αναλαμβάνει δράσεις για την υποστήριξη, τον συντονισμό ή τη συμπλήρωση της δράσης των κρατών μελών, χωρίς ωστόσο να αντικαθιστά την αρμοδιότητά τους στους εν λόγω τομείς.
- Οι νομικά δεσμευτικές πράξεις της Ένωσης οι οποίες θεσπίζονται βάσει των διατάξεων των Συνθηκών που αφορούν τους τομείς αυτούς δεν μπορούν να περιλαμβάνουν εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Υποστηρικτική, συντονιστική/ συμπληρωματική δράση: τομείς

Άρθρο 6

- προστασία , βελτίωση της ανθρώπινης υγείας
- βιομηχανία
- πολιτισμός
- τουρισμός
- παιδεία, επαγγελματική εκπαίδευση, νεολαία και αθλητισμός
- πολιτική προστασία
- διοικητική συνεργασία

Συντονισμός οικονομικών πολιτικών

Άρθρο 5

- Τα κράτη μέλη συντονίζουν τις οικονομικές τους πολιτικές στο πλαίσιο της Ένωσης. Για τον σκοπό αυτόν, το Συμβούλιο θεσπίζει μέτρα, ιδίως τους γενικούς προσανατολισμούς των πολιτικών αυτών.
- Η Ένωση θεσπίζει μέτρα για να διασφαλίζει τον συντονισμό των πολιτικών των κρατών μελών στον τομέα της απασχόλησης, ιδίως με τον καθορισμό των κατευθυντήριων γραμμών των πολιτικών αυτών.
- Η Ένωση μπορεί να λαμβάνει πρωτοβουλίες για να διασφαλίζει τον συντονισμό των κοινωνικών πολιτικών των κρατών μελών.

Αρχές που διέπουν τις πολιτικές και δράσεις της Ένωσης

- Εξάλειψη ανισοτήτων μεταξύ ανδρών – γυναικών (άρθρο 8)
- Προαγωγή υψηλού επιπέδου απασχόλησης – καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού – υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης – προστασία υγείας (άρθρο 9)
- Καταπολέμηση κάθε διάκρισης (άρθρο 10)
- Προστασία περιβάλλοντος (άρθρο 11)
- Προστασία καταναλωτή (άρθρο 12)
- Διαφύλαξη υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος
- Διαφάνεια
- Προστασία προσωπικών δεδομένων
- Σεβασμός εκκλησιών και ομολογιών

Βιβλιογραφία

- Μαραβέγιας, Ν. και Μ. Τσινισιζέλης (επιμ.) (2007), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση. Οργάνωση και Προοπτικές*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
- Πλιάκος, Α. (2006), *Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμος 1, περί θεσμών*, Αθήνα: Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Bache, I., S. George and S. Bulmer (2011), *Politics in the European Union (Third Edition)*, New York: Oxford University Press
- Hix, S. (2009), *Το πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Nugent. N. (2012), *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.
- Peterson. J. and Shackleton . M. (eds.) (2002), *The Institutions of the European Union*, London: Oxford University Press.
- Wallace, H., M. Pollack, and A.Young (eds.).(2010), *Policy Making in the European Union (Sixth Edition)*, London: Oxford University Press.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γεώργιος Ανδρέου. «Το πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι δομές της Ένωσης». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS397/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Ραμματά
Θεσσαλονίκη, χειμερινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

